

דף תרגול: תפרוסת האוכלוסייה – איפה גרים בני האדם?

מהדורה למורה **עולים חדשים**

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להבין מהי תפרוסת אוכלוסייה ומהי צפיפות אוכלוסייה
- להכיר גורמים פיזיים ואנושיים המשפיעים על מקומות היישוב
- לזהות אזורים דלילי אוכלוסין ולהסביר כיצד האדם מתגבר על תנאי טבע קשים

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א׳ – הבנה בסיסית

1. ב – מספר הנפשות לקמ"ר
2. ב – סינגפור
3. ב – השרון ומישור החוף
4. ב – אקלים נוח
5. ב – יש שם נפט

חלק ב׳ – נכון או לא נכון

1. לא נכון – רוב בני האדם מרוכזים בחלק קטן מהיבשה
2. נכון – כך נכתב בטקסט כדוגמה להתמודדות האדם עם תנאי טבע קשים
3. לא נכון – התפרוסת לא השתנתה במהותה, אך הצפיפות גדלה מאוד
4. נכון – כך מצוין בטקסט כדוגמה לשינוי בתפרוסת
5. לא נכון – יש יישובים שמתגברים על הקושי, למשל בעזרת נפט או משאבים אחרים

חלק ג׳ – השלימו את המשפט

1. צפיפות אוכלוסייה
2. דלילי אוכלוסין
3. ריבוי טבעי
4. שרון
5. נגב

חלק ד׳ – התאימו אזור דליל לסיבת הדלילות

- 1 – ב (מחסור חמור במים)
- 2 – ד (קור קיצוני ותנאי טבע קשים)
- 3 – א (צמחייה סבוכה ולחות גבוהה מאוד)
- 4 – ג (טופוגרפיה תלולה וקשה למחיה)

חלק ה׳ – מיינו גורמים

1. פיזיים: אקלים נוח, זמינות מים, אדמה פורייה, טופוגרפיה שטוחה. אנושיים: תעסוקה, תשתיות, היסטוריה, פוליטיקה
2. למשל: במפרץ הפרסי התפתחו יישובים בזכות משאבי נפט למרות האקלים המדברי הקשה

חלק ו׳ – חושבים לעומק

1. יש לבדוק שהתלמיד מביא טיעון כלכלי/חברתי אחד וטיעון סביבתי/תשתיתי אחד, ומסביר את עמדתו באופן מנומק

כרטיס יציאה – מה לחפש

- הגדרה: מספר נפשות לקמ"ר
- כל אזור דליל עם סיבה מתאימה - מדבר, קוטב, יער גשם, הרים
- אקלים נוח, מים זמינים, תעסוקה ותשתיות מפותחות

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח את השיעור בדימוי של כדור הארץ בלילה כדי להמחיש את אי-האחידות בתפרוסת
- כדאי להשתמש במפת צפיפות אוכלוסייה עולמית לצורך הדגמה חזותית של המושגים
- בדיון על הדילמה, חשוב לעודד תלמידים להביא טיעונים משני הצדדים לפני שמכריעים בעמדה

דף תרגול: תפרוסת האוכלוסייה – איפה גרים בני האדם?

דף התלמיד/ה | עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

אנשים בעולם לא גרים באופן שווה בכל מקום. יש מקומות עם הרבה מאוד אנשים ויש מקומות עם מעט מאוד אנשים. נלמד למה זה קורה.

מילון קטן:

תפרוסת אוכלוסייה	איך האוכלוסייה מפוזרת על פני השטח
צפיפות אוכלוסייה	מספר הנפשות לקמ"ר
אזורים דלילי אוכלוסין	מקומות עם מעט מאוד תושבים
גורמים פיזיים	תנאי טבע כמו אקלים, מים, אדמה, טופוגרפיה
גורמים אנושיים	תעסוקה, תשתיות, היסטוריה, פוליטיקה
ריבוי טבעי	גידול באוכלוסייה בגלל יותר לידות ממקרי מוות
הגירה לערים	מעבר אנשים מהכפר לעיר לצורך עבודה ושירותים

1 חלק א׳ – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהי צפיפות אוכלוסייה?

א) מספר הערים במדינה ב) מספר הנפשות לקמ"ר ג) גובה ההרים באזור ד) כמות הגשמים בשנה

2. איזו מדינה צפופה יותר - סינגפור או מונגוליה?

א) מונגוליה ב) סינגפור ג) שתיהן שוות ד) אי אפשר לדעת

3. איפה בישראל צפוף מאוד?

א) הנגב ב) השרון ומישור החוף ג) הערבה ד) רמת הגולן

4. איזה גורם הוא גורם טבע ולא גורם אדם?

א) תעסוקה ב) אקלים נוח ג) פוליטיקה ד) תשתיות

5. למה יש הרבה אנשים במפרץ הפרסי למרות המדבר?

א) יש שם הרבה גשם ב) יש שם נפט ג) יש שם קרח ד) יש שם יערות

2 חלק ב׳ – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	תפרוסת האוכלוסייה בעולם אחידה - כל האזורים מאוכלסים באותה מידה	☐	☐
2	הימלאיה הוא אזור דליל אוכלוסין אך מושך תיירות	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
3	במאה השנים האחרונות התפרוסת בעולם השתנתה לגמרי מהיסוד	☐	☐
4	בית שמש ובאר שבע הן דוגמאות לערים שגדלות במהירות בישראל	☐	☐
5	כל אזורי המדבר בעולם ריקים לחלוטין מיישובי אדם	☐	☐

3 חלק ג' – השלימו את המשפט

השלימו את המילה החסרה.

1. המדד שבודק כמה נפשות גרות בקמ"ר נקרא _____

2. אזורים עם מעט מאוד תושבים נקראים אזורים _____

3. גידול אוכלוסייה בגלל יותר לידות ממקרי מוות נקרא _____

4. בישראל, רוב האוכלוסייה מרוכזת ב _____ ובמישור החוף

5. אזור ה _____ בישראל עצום בשטחו אך דליל מאוד באוכלוסייתו

4 חלק ד' – התאימו אזור דליל לסיבת הדלילות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מדבריות חמים	___	**א.** צמחייה סבוכה ולחות גבוהה מאוד
2. אזורים קוטביים	___	**ב.** מחסור חמור במים
3. יערות גשם	___	**ג.** טופוגרפיה תלולה וקשה למחיה
4. אזורים הרריים	___	**ד.** קור קיצוני ותנאי טבע קשים

5 חלק ה' – מיינו גורמים

ענו בקצרה.

1. כתבו שני גורמים פיזיים ושני גורמים אנושיים המשפיעים על תפרוסת האוכלוסייה

2. הסבירו במילים שלכם כיצד האדם מתגבר על תנאי טבע קשים באזור דליל אחד לבחירתכם

6 חלק ו' – חושבים לעומק

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. ממשלה מציעה להקים עיר חדשה באזור מדברי דליל כדי לפזר את האוכלוסייה. התושבים מתגעגעים למחירי דירה נמוכים, אך מדענים מזהירים ממחסור במים ומעלויות תשתית גבוהות. כתבו את דעתכם - בעד, נגד או תלוי - ונמקו בשני טיעונים לפחות

כרטיס יציאה

מהי צפיפות אוכלוסייה?

תנו דוגמה לאזור דליל אוכלוסין והסבירו מדוע הוא דליל

למה רוב האוכלוסייה בישראל מרוכזת בשרון ובמישור החוף?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀